

Bibelgaven 4|19

BIBELSELSKAPETS INTERNASJONALE ARBEID

Bibelgaven
besøker
ISRAEL

«**Jeg vil bli prest**»: I mange årtier har Det hellige land blitt tappet for kristne. Bibelselskapenes arbeid bidrar til at barn og unge, som **Nasim** (bildet), blir trygge i sin tro, at de blir værende i de konfliktfylte delene av Israel, og sikrer en fortsatt framtid for kirkene i området der Jesus selv virket.

Les mer s. 6-11

Bokens folk

Det er fantastisk å jobbe i Bibelselskapet. Her møter jeg kollegaer som leder bibelselskap med kontorer i mer enn 150 land, og med arbeid i 200 av verdens land og territorier.

Gjennom store deler av Kirkens 2000-årige historie har det vært arbeidet med å hente Bibelens mange bøker til et forstå-

lig språk for mennesker i ulike deler av verden. Jeg fascineres av de felles retningslinjene verdens bibelselskap har for å oversette Bibelen: En oversettelse må kjenne både språk og kultur hvor boken er blitt til. Samtidig må en kjenne språket og kulturen som det skal oversettes til. Begge deler er helt nødvendig for å forme en god oversettelse.

Bibelen har blitt til i ulike tidsepoker, og skriftene er skrevet på flere steder og flere språk. Dette er et spennende arbeid. Like spennende er det å arbeide med å forstå våre egne språk og våre egne kulturer. Det er knapt overraskende for noen at en mening som ble uttalt på et antikt språk for 2000 år siden kan innebære mange nyanser og forståelser som det er krevende å gjengi på norsk eller samisk. Det å leve i denne rastløse spenningen mellom de historiske skriftene og hvordan språk taler til oss i dag, er et bibelselskaps spennende

Paul Erik Wirgenes

GENERALSEKRETÆR I BIBELSELSKAPET

hverdag. Jeg husker jeg merket meg en gammel speiderregel jeg lærte som liten gutt. Det ble sagt: «En beskjed er ikke gitt før den er rett forstått». Det vil si: Jeg må skjønne hva beskjeden er - og jeg må evne å gi den videre slik at den blir forstått av den som tar stafettpinnen videre.

Et bibelselskap må ikke bare være god på historie og tradisjon, men må også være god på folk og kulturer i dag. Denne hellige rastløsheten er en del av Bibelselskapets sjel. Vårt mål er at alle mennesker skal ha tilgang på en forståelig bibeltekst som er tro både mot kilde-språk og kildekultur - samtidig som den evner å tale til, og med, menneskers sjel i dag.

Dette nummeret tar oss med til de landområder hvor Den store fortellingen ble til. Det er sterkt å besøke disse stedene hvor Ordet først ble talt. Det er rart å gå omkring i Galilea, i Jerusalem eller blant steinene i Kapernaum. Det er som å vandre i gamle fotspor. Og samtidig møter vi også der mennesker som lever i den samme spenningen som vi. Det foregår møter mellom de gamle ordene og nye menneskers livsutfordringer og tro.

Årets julekort! Nytt bilde, men samme flotte tekst: Juleevangeliet.

Se bestillingsskjema vedlagt denne utgaven av Bibelgaven,

«Barna læres til å leve i fred og harmoni, til å tilgi hverandre, hjelpe hverandre og respektere hverandre. Jesus, som den gode hyrden, er vårt forbilde.»

Salim, prest i den anglikanske kirken i Zababde, forteller om «Barnet i Betlehem», Bibelselskapets prosjekt blant barn og unge. Les mer om bibelarbeidet i Israel på side 5-19

Bibeltiden 4|19

► ISRAEL:	Bibelarbeidet i Israel	5
ISRAEL:	«Barnet i Betlehem»	8
ISRAEL:	Mellom barken og veden	10
ISRAEL:	«For jøde først»	12
ISRAEL:	Svigerdatteren ble frelst i butikken	16
ISRAEL:	Brobyggerne i Nasaret	18
NORGE:	Bibelfest i Sápmi	20
NORGE:	Lulesamisk bibeldiskusjon på Árran	22

NY VERBUMBOK

Guds
vidunderlige
verdenFargeleggingsbok
med overførings-
merker

Ha det gøy med overføringsmerker og fargestifter! Du kan dekorere ti vakre illustrasjoner mens du tenker over bibelteksten som hører til. Foran i boka er det fem ark med over tusen overføringsmerker - nok til flere timer med kreativ fordypning i Guds vidunderlige verden. Passer for kreative sjeler i alle aldre.

Kr 198,-

For
kreative
sjeler i alle
aldre

 Verbum

www.verbumforlag.no

170 millionar biblar

I september feira Det brasilianske bibelselskapet ein milepæl. Sidan 1995 har det blitt produsert 170 millionar biblar og nytestamente i landet.

Det tilsvara folketalet i Brasil då lovnaden om «å bringe Guds ord til alle» blei given i 1995. Sidan den gongen har innbyggjartalet auka, så arbeidet må halde fram:

– Med von i hjarta våre, takkar vi Gud for at vi har oppnådd dette målet. Vi takkar også kyrkjene som deler oppgåva med oss, og sikrar at Den heilage skrifta blir distribuert både i Brasil og over heile verda, seier **Erni Seibert**.

Bibelen på ellomwe

Himmelen var lys og varmen frå sola brende, men ikkje noko kunne hindre hundrevis av kristne frå Ellomwe-folket i Malawi å feire den første, heile Bibelen på deira eige språk.

Den nye bibelomsetjinga blei opna for folket med lovsong og gledesytringar. Seremonien som følgde var full av farge og energi - med tekstlesing, dans, song og forkynning - alt på ellomwe-språket.

Biblar til krigsfronten i Ukraina

Eit team frå Bibelselskapet vitja i sommar krigsfronten i «den gløynde krigen» i Aust-Ukraina. Med seg hadde dei biblar til soldatane som gjer teneste langs frontlinene.

– Då soldatane stilte opp, spurte vi om nokre av dei hadde ein bibel. Men, nei - mest ingen hadde det, fortel assisterande generalsekre-

tær i Det ukrainske bibelselskapet, **Anatolij Raychynets**.

– Vil nokon av dykk ha ein bibel, spurde vi.

– Ja! Alle rekte hendene i vêret, og nokre bad også om å få med ein barnebibel til sønene eller døtrane sine.

For mange var dette den første bibelen dei nokon gong hadde eigd.

– Ein soldat spurde om vi kunne sende ein bibel over til «den andre sida» av fronten, for der hadde

han ein nevø som hadde fødselsdag neste veke, fortel Raychynets.

– Turen vår var trygg og vellukka, men det var òg smertefullt å vere vitne til all ulukka som krigen har ført med seg. Ukraina lir framleis, seier han.

I Israel er de kristne en liten minoritet som ofte er mislikt av andre i de samfunnene de bor i.

Bibelarbeidet i Israel

Israel er et vanskelig tema for Bibelselskapet. Vi er et tverrkirkelig fellesskap som forvalter det alle som tror på Jesus har felles: Bibelen. Blant kristne er det imidlertid svært ulike synspunkter på den politiske konflikten i området. Den er det ikke vårt oppdrag ha noen mening om.

Det vi imidlertid har en mening om, er at alle har behov for Bibelen, både Det gamle og Det nye testamentet. Åpenbart leser vi tekstene forskjellig, men vår oppgave som bibelselskap er å gi bibler til de som ønsker seg det.

For å gjøre det mulig å nå ut til alle mennesker i Israel er arbeidet organisert i tre ulike bibelselskap. Det israelske bibelselskap betjener først og fremst de menighetene som består av jøder som tror på Jesus, de messianske jøder. Dette bibelselskapet har bibelbutikker i Jerusalem, Tel Aviv og Haifa. Så har vi Det arabisk-israelske bibelselskap som har utgangspunkt i Nasaret i Galilea, og arbeider primært blant kristne arabere som har israelsk statsborgerskap.

Det er rundt en million arabere i Israel med israelsk statsborgerskap hvorav ca. to hundre tusen er kristne. Og til sist har vi Det palestinske bibelselskap som arbeider i de palestinske områdene og med kontorer både i Øst-Jerusalem, Betlehem, Ramallah, Jenin og på Gaza. I tillegg til det vanlige arbeidet med spredning av bibler, har dette bibelselskapet også et stort hjelpearbeid.

Lederne for disse tre bibelselskapene, **Victor,**

Dina og **Nashat** har et nært fellesskap seg imellom, selv om de ser svært forskjellig på den politiske konflikten i området. For i Kristus er vi ett, har det samme håp og et felles ønske om å bringe evangeliet til alle de vi arbeider blant og for.

Derfor arbeider vi fra norsk side nært med dem alle sammen. Uansett hvor man bor i dette området, er de kristne en liten minoritet som ofte er mislikt av andre i de samfunnene de bor i. En av disse lederne sier at hos oss må vi LEVE evangeliet, gjerningene er mye viktigere enn ord. Men Bibelen står helt sentralt i alt de gjør og er selve fundamentet for dette arbeidet.

Det Norske Bibelselskap arbeider ikke bare med disse tre, vi støtter også bibelarbeidet i alle de fire statene Israel grenser mot, i Libanon, Syria, Jordan og Egypt. Og vi er dypt overbevist om at det budskapet Bibelen formidler om fred en gang vil oppfylles selv om vi ikke aner hvordan dette skal skje.

I mellomtiden arbeider vi med å formidle HÅP gjennom hver eneste bibel og bibeldel vi formidler til menneskene i dette urolige hjørnet av verden. ●

Bernt G. Olsen

BIBELMISJONSLEDER

«I Kristus er vi ett, har det samme håp og et felles ønske om å bringe evangeliet til alle de vi arbeider blant og for.»

Tre bibel- selskap

Det israelske bibelselskap

- Grunnlagt 1949
- Hovedkontor i Jerusalem
- Arbeider primært blant jødene i Israel

Det palestinske bibelselskap

- Grunnlagt 1993
- Hovedkontor i Jerusalem
- Arbeider primært blant arabere på Vestbredden og Gaza

Det arabisk-israelske bibelselskap

- Grunnlagt 2008
- Hovedkontor i Nasaret
- Arbeider primært blant arabere med israelsk statsborgerskap

PÅ DE NESTE SIDENE KAN DU LESE OM PROSJEKTET «BARNET I BETLEHEM» som drives av Det palestinske bibelselskapet. Områdene tappes for kristne, men i byen Zababde samles barn og unge fra flere kirkesamfunn til bibelundervisning, samvær, lek og moro. På den måten tenkes håp og framtidstro hos den oppvoksende generasjonen. ▼

Sammer

– Jeg elsker alle, men noen hater meg

– Det beste med å være her denne gangen var dukketeatret der vi lærte hvordan vi skal stole på, og tro på Gud, at vi skal bekjenne syndene våre og ikke lyve, sier **Sammer** (11).

Hun forteller at moren hennes oppmuntret henne til å komme hit sammen med noen av vennene sine.

– Jeg tror på Gud og jeg vet at det er viktig for meg og mitt liv.

Når vi spør henne om hvilket bibelsted hun setter mest pris på, svarer hun:

– «Elsk Gud og din neste som deg selv». Det vil jeg leve etter, det tror jeg på. Jeg elsker alle, men dessverre er det noen som hater meg.

Salim (bildet) er prest i den anglikanske Matteuskirken i Zababde

«Barnet i Betlehem»

I Zababde vrimler det av barn og unge omkring den anglikanske Matteuskirken.

– **Disse leirene er en velsignelse** for menigheten og samfunnet. De bidrar til en helhetlig kristen oppdragelse av barna, til samarbeid og samhandling, også på tvers av religiøse skillelinjer, forteller **Salim**, som er prest her - i den lokale anglikanske kirken.

På kirkeplassen huker vi tak i en gutt som akkurat er i ferd med å avslutte en konkurranse der vannballonger skal kastes lengst mulig.

– Hei, sier han, hvem er dere egentlig?

Det er våre venner fra Det finske bibelselskap som er til stede denne dagen. De presenterer seg, og ber Nasim om en prat.

– Jeg heter **Nasim** og er her sammen med vennene mine, både de jeg kjente fra før og en del nye. Det tar litt tid å bli kjent med dem jeg ikke har møtt tidligere, sier han.

Kjennskap og tillit ligger til grunn for all god kommunikasjon, og det er nettopp det Bibelselskapet ønsker å oppnå med disse barneleirene.

Jeg vil bli prest

– Men vi blir fort kjent, og det er takket være de gode lederne her, som gjør at alle barna raskt blir venner, sier Nasim.

– Og ikke minst, Salim, presten her. Når jeg blir stor, vil jeg også bli prest her i byen, og fortsette arbeidet som Salim gjør i dag. Han tar imot alle og gjør så mye godt for oss, sier han.

De siste årene har flere og flere unge kristne forlatt landsbyen, de drar til storbyene, eller ut av landet - til Europa eller Amerika. Dette er bekymringsfullt, og svekker det kristne felleskapet.

– Denne migrasjonen har også en selvforsterkende effekt. De som reiser, trekker sine venner og familie med seg, og så reiser også de, sier Salim.

Den ustabile og usikre situasjonen mange kristne opplever i dette samfunnet er en av grunnene til at de reiser.

– Men også arbeidsledighet og manglende studiemuligheter gjør at en del velger å dra, forteller han.

Blant barna finner vi også **Sammer**. Hun er elleve år, og dette er fjerde gang hun er med på barneleir-dagene som arrangeres av Det palestinske bibelselskapet i samarbeid med de lokale kirkene.

– Jeg vil takke Bibelselskapet for denne leir-dagen. Takk for alt dere har lært oss om Jesus og hans død på korset, sier hun.

Støttet av Bibelselskapet

Prosjektet «Barnet i Betlehem» er støttet av Det Norske Bibelselskap, og innholdet endrer seg hvert år. I år er temaet forsoning.

– Barna læres til å leve i fred og harmoni, til å tilgi hverandre, hjelpe hverandre og respektere hverandre. Jesus, som den gode hyrden, er vårt forbilde, sier Salim.

Personlig opplevelse av tilgivelse og soning er grunnlaget for å leve i harmoni med andre og bygge broer.

– Forsoning i vår sammenheng er å forsones seg med andre, og forene seg med seg selv, og godta Jesu' soningsdød for våre synder, sier han.

For alle

– De kristne barna som kommer til leiren tilhører forskjellige kirkesamfunn. Vi skiller dem ikke, for vi tror på den samme Gud, så alle barn er velkomne, også barn fra ikke-kristne familier. Vi tilhører det samme samfunnet, vi er ett, så leirene våre vil styrke hele samfunnet uavhengig av religion, sier Salim.

Også foreldrene i de ikke-kristne familiene stoler på oss, selv om undervisningen vår er kristen. De verdsetter vårt arbeid, og opplever at det er viktig å lære barna om fred og samhandling.

– Vi har søndagsskole på fredager og en bibelgruppe for kvinner på torsdager, også det et arbeid der Bibelselskapet har hjulpet oss mye, understreker han. ●

Nasim

Den viktigste gaven du kan gi

Med din gave er du med på å plante håp og framtidstro blant kristne barn og unge i de palestinske områdene av Israel. På den måten bidrar du også til at byer som Zababde kan opprettholdes som kristne oaser. Uten barn og unge som Nasim og Sammer, forsvinner kirken fra områdene der Jesus selv virket.

– Vi har nå et halbygd hus, og vi er avhengig av økonomisk hjelp for at prosjektet kan fullføres, sier Nashat Filmon.

Bibelsenteret

I Jenin-regionen, nord på Vestbredden, bor det om lag 500 000 mennesker, mange av dem er flyktninger som opplever at de har fått lite hjelp og støtte. Derfor ønsket Bibelselskapet å intensivere arbeidet nettopp her.

– Vi begynte med å etablere en filial av Bibelselskapet, men snart skjønte vi at vi hadde en mye større oppgave foran oss, forteller Nashat Filmon. I Jenin er det et anerkjent universitet, og studenter kommer dit fra hele Israel, også fra områder som er tømt for kristne.

– Akkurat her hadde vi en mulighet til å nå unge mennesker, de som skal bygge framtiden vår. Vi bestemte oss derfor for å etablere et bibelsenter, et møtested, der særlig studenter som har forlatt hjemmene sine, kunne komme og føle seg velkomne og samtidig lære Guds ord, sier Nashat.

Nashat Filmon er generalsekretær i Det palestinske bibelselskap

Mellom barken og veden

På Gaza-stripen er de kun 6-700 igjen, på Vestbredden noen flere, men blant de 4,5 millionene araberne som lever i det som kalles «de palestinske selvstyrende områdene» er det nå under 1 prosent kristne igjen.

– **Så sent som i 1948** rapporterte statistikerne at det var 20 prosent kristne blant araberne i Palestina. I dag utgjør de under 1 prosent av befolkningen, forteller **Nashat Filmon**, generalsekretær i det palestinske bibelselskapet.

De kristne var, og er fortsatt, selve sevjen i

dette samfunnet. Den stabiliserende og livgivende gruppen som lever mellom barken og veden. De har i årtier brakt forsoning til et område som står i brann.

– For å kunne operere med bibelarbeid i dette området, er vi helt avhengige av at vårt bibelselskap aksepteres av befolk-

ningen, både blant de mange muslimene og de få kristne, forteller Nashat.

Statistikkene viser at om lag 900 kristne forlater Vestbredden og Gaza hvert år.

– Jeg forstår at de reiser, for de kristne opplever forfølgelse og vanskeligheter i sine nabolag, men jeg kjemper imot det, fordi de trengs mer enn noen gang, og de har en rolle i Guds plan for Israel, sier han.

– Vårt misjonsoppdrag er enormt, og ofte når vi fram med Guds ord, men de som tar imot Jesus opplever forfølgelse, og mange av dem reiser dessverre også - ofte til Europa eller Amerika, forteller Nashat.

Barnet i Betlehem

Et av prosjektene som drives av Det palestinske bibelselskapet, og får støtte av norske bibelvenner, har fått navnet «Barnet i Betlehem», et leir- og undervisningstilbud til barn og unge.

Inspirasjonen til dette arbeidet kom etter et møte Nashat for noen år siden hadde med en ung gutt på bare fem år.

– Når jeg er på reise, kommer jeg ofte i kontakt med mange mennesker, også barn. Da jeg spurte gutten om hva han ville bli når han ble stor, svarte han øyeblikkelig – og uten å tenke: «Jeg vil bli martyr». Dette var så hjerteskjærende for meg: Tenk at en liten gutt, som så vidt har startet på livet, allerede tenker på å dø. Vi måtte gjøre noe, sier han.

Medarbeiderne i Bibelselskapet snakket om hvordan de kunne møte denne situasjonen, og bringe håp til barn som opplevde håpløshet.

– Vi kom fram til at vi måtte møte barna med et tydelig «ja» til livet og et «ja» til Jesus. Leirene vi arrangerer fokuserer på at livet er en gave fra Gud. Vi underviser barna i verdier som fred, rettferdighet, forsoning, tilgivelse kjærlighet, omsorg og tålmodighet, forklarer Nashat.

Å forkynne Guds ord

Bibelselskapet driver også et omfattende evangeliseringsarbeid.

– Vi distribuerer evangeliet blant mennesker, og supplerer det med aktiviteter og program der vi forklarer og forteller hvor viktig Guds ord er. Svært ofte møter vi ikke-kristne som er nysgjerrige og søkende. Vi når også fram til dem, sier Nashat.

For ikke lenge siden hadde han et møte med en palestinsk embetsmann.

– Jeg viste ham noen utvalgte skriftsteder fra Bibelen, særlig viste jeg til Bergprekenen, og han ble grepet av det jeg hadde å fortelle. Slik sår vi frø i alle deler av befolkningen, forteller han.

Det palestinske bibelselskapet er lys og salt blant menneskene her, men de kristne er få - og de trenger vår hjelp for å drive dette arbeidet, som både er forsonende, men også er en del av Guds plan for Israel. ●

Barn til stede ved bibelselskapets undervisning- og leirtilbud «Barnet i Betlehem»

Bønneemne

Be om at unge kristne i De palestinske selvstyrte områdene blir værende og kan være den seiven vi trenger - bufferen mellom barken og veden i Israel, og at de kan opprettholde en levende kristen kirke i disse områdene.

Gaveemne

Støtt Det palestinske bibelselskapet med ressurser, slik at de kan utføre sitt arbeid i områder som mer og mer tømmes for kristne, og være «levende steiner» som forkynner Guds ord i Israel.

Stadig flere israelske barn vokser opp i jødekristne familier, og de trenger barnebibler og trosopplæringsmateriell.

Materiell for barn

De jødekristne menighetene i Israel er i vekst, og stadig flere jødekristne familier med små barn søker til kirkene, men mange av menighetene er nye og de har få ressurser.

– Derfor finnes det svært lite jødekristent materiell for barn på hebraisk, og vi arbeider derfor med å utforme slikt stoff. Vi har nylig gitt ut et nytestamente med illustrasjoner og nå arbeider vi med en bok om tilgivelse, sier Victor. Tilgivelse og forsoning er nøkkelbegreper i dette området som rives mellom religioner og folkegrupper.

– Vi vil lære barn hvor viktig tilgivelse er, og det gjør vi ved å vise til evangeliet om Jesus. Derfor inneholder materialet også en rekke tekster fra Bibelen, sier han. Planen er å utgi dette undervisningsmaterialet både på hebraisk og arabisk, slik at det kan nå fram på tvers av språkgrensene.

– De fleste barna her har iPad, smarttelefoner og datamaskiner - og de er utsatt for så mye usant og skadelig innhold. Men vi ønsker å åpne Guds ord for dem, sier Victor.

Victor Kalisher er generalsekretær i Det israelske bibelselskap

«For jøde først»

– Vårt kall er å bringe Guds ord til alle mennesker i Israel, men vårt hovedfokus er rettet mot det jødiske folket, sier **Victor Kalisher** som er generalsekretær i Det israelske bibelskap.

– Dessverre blir noen mennesker forvirret, fordi de tror det er umulig for en jøde å være kristen. Men Guds ord lærer oss noe annet. I Rom 1, 16 står det tydelig: «Det er en Guds kraft til frelse for hver den som tror, jøde først og så greker,» sier han.

I likhet med svært mange andre israelere har også Kalishers familie bakgrunn fra diasporaen, landflyktigheten, som jøde-folket var forvist til i nesten 2000 år.

– Min far kom fra Polen etter krigen, han hadde overlevd holocaust, og kom til Israel. Her opplevde han umiddelbart en ny krig, uavhengighetskrigen. Gud reddet livet hans mange ganger, forteller Kalisher.

Også hans mor, som var iransk jøde, hadde en bestefar som hadde vitnet om Jesus. Som en av få jøder har han derfor vokst opp i en Kristus-troende familie.

– Det er ingen motsetning mellom å være kristen og jøde. På samme måte som en nordmann kan være kristen eller ikke-kristen, kan også en jøde være det. Å være jødisk er min etnisitet, jøde-folket er mitt folk, å være kristen er min tro, forteller Victor.

Etter å ha tatt utdanning innen elektronikk, tjenestegjort i som offiser i Den israelske hæren og arbeidet mange år i det sivile samfunn, fikk han et kall om å tjene Gud.

– Det var noe tilfeldig at jeg havnet her i bibelselskapet, men jeg ser på det som Guds plan - at jeg skal få gå med Kristi frelsesbudskap til mitt eget folk, og til de andre folkene som bor og lever her i Det hellige land, sier han.

2500 år gammel bibeloversettelse

– I noen land klager man over at man har en bibeloversettelse som er noen hundre år gammel. Deler av vår bibeloversettelse er 2500 år gammel, og ikke alt er like enkelt å forstå for hebraisk-talende i dag, sier Victor.

En del ord i den hebraiske bibelen er gått ut av bruk, eller har endret mening, og ordrekkefølge og syntaks er annerledes enn i moderne hebraisk.

– Ikke alle forstår hva som står skrevet, eller de kan tro de forstår det, men misforstår budskapet, sier han.

En del yngre, kristne jøder leser gjerne en engelsk bibeloversettelse parallelt med den hebraiske for å forstå innholdet av den bibelen som skal være skrevet på deres eget språk.

– Og det er jo litt bakvendt, påpeker Victor.

Derfor har Det israelske bibelselskapet utgitt en bibelutgave med ordforklaring på moderne hebraisk. Det gis ingen kommentarer eller tolkninger av ordene, men innholdet oversettes, slik at det blir tilgjengelig for et moderne publikum.

Kall fra Gud

Selv om Det israelske bibelselskapet først og fremst arbeider blant jøder, kommer det også arabere til kontoret og bibelbutikkene.

– Vi har en stor utfordring, og et kall fra Gud, om å bringe Jesu budskap til hele folket i Israel, derfor tar vi imot arabere som våre brødre, sier Victor.

Bibelselskapet i Israel lever og virker i Bibelens land, i en geografi der bibellesere ikke er fremmede for navn og avstander. Like utenfor kontoret til Det israelske bibelselskapet ligger tempelhøyden i Jerusalem.

– Dette er Det hellige landet for mange mennesker, også for en del som ikke deler vår tro, men vi vil utfordre alle med det sanne evangelium om Jesus Kristus. At vi er her betyr at Gud allerede har oppfylt en del av løftene vi leser om Bibelen, sier han. ●

Be for Israel

- Be for alle frøene vi sår, at Gud vil bringe oss en rik høst.
- Be om at Gud vil veilede oss, at vår fornyelse og vårt arbeid treffer de riktige målgruppene, og at budskapet om Jesus når fram til dem.
- Be for trygghet og sikkerhet for alle folk i Israel.

Foto: Tiia Monto, Wikimedia Commons

Evangeliseringsarbeid

Den jødiske befolkningen spenner fra dypt troende, ortodokse grupper, til de masoretiske jødene - som holder tradisjonene, men ellers er sekulære, til jøder som ikke har noen tro i det hele tatt. I tillegg er det en stor innvandring til Israel, og derfor trengs også informasjon på ulike språk. Materialet er tilpasset de ulike mottakerne, men har fokus på hvordan løftene i Bibelen blir oppfylt i Det nye testamentet.

– Vi går på gatene, strendene og markedene, der folk er. Vi deler ut materiale og snakker med dem vi møter. Vi sår frø - og vi ber om at de må gi frukt. Derfor trengs det bibler og materiell på mange språk, og til det trenger vi hjelp fra bibelvenner i Norge, sier **Victor Kalisher**.

EVANGELISERING: – Vi oppsøker folk der de er, og snakker med dem om Kristus. Ikke alle er mottakelige, men noen er interesserte i vårt budskap. Det avhenger blant annet av hvilken bakgrunn de har, sier **Victor Kalisher** som er generalsekretær i Det israelske bibelskap. ▼

Et sterkt møte

– En gang kom det inn en høy, ung mann som møtte meg med et bredt smil, akkurat som om han kjente meg, forteller **Daisy**. Det viste seg at han akkurat hadde sluppet ut av et amerikansk fengsel.

– Han fortalte at en hvit skikkelse hadde vist seg for ham på celleveggen. Dette hadde han nevnt for fengselspresten. Presten snakket lenge med ham, og åpnet for at det kunne være et tegn fra Gud om at han måtte forandre livet sitt og tro på Jesus.

«Det finnes ikke jøder som tror på Jesus,» hadde han sagt. «Jo, det gjør det,» svarte presten, «reis tilbake til Israel, og Gud vil la deg bli kjent med mange kristne jøder»

Da denne mannen kom tilbake til Israel gikk han med en gang til bibelbutikken og ba om Det nye testamentet.

– Jeg solgte ham Bibelen, og viste ham til en kirke der han kunne få mer undervisning. I dag er denne mannen en aktiv kristen, forteller Daisy.

Daisy forteller om mange undre i bibelbutikken i Tel Aviv.

Svigerdatteren ble frelst i butikken

– I de 26 årene jeg har arbeidet her, har jeg møtt mange mennesker, og flere har kommet til tro i denne bokhandelen. Mest spesielt var det likevel da jeg, uten å vite det, møtte min kommende svigerdatter.

I bibelbutikken i Tel Aviv møter vi **Daisy** mellom bokhyllene. Hun er en liten, eldre kvinne med et klart blikk.

– Jeg ble født i India, i en jødisk familie. Da jeg var 12 år gammel bestemte foreldrene mine seg for å flytte til Israel. Etter at jeg hadde fylt 20 år møtte jeg en kristen mann og vi giftet oss, forteller hun.

Noen år senere ble hun også selv overbevist om at Jesus Kristus var frelser, og hennes fire barn har alle fått en kristen oppdragelse. Men det har ikke vært lett for henne å leve som jødekristen.

– Da familien min fikk vite at jeg hadde giftet meg med en kristen mann, brøt de all kontakt. «Du er død for oss,» sa de.

Derfor har barna aldri møtt sine slektninger, verken besteforeldre, tanter eller onkler.

– Da foreldrene mine døde, dro jeg i begravelsen. Jeg sto utenfor, men ingen kom for å snakke med meg, sier hun stille.

Arbeidet i butikken

– Min mann og jeg fikk dessverre problemer i ekteskapet og vi ble skilt. Derfor måtte jeg se meg om etter arbeid for å forsørge barna, forteller Daisy.

Andy Ball fra Bibelselskapet kjente Daisy fra menigheten, og da han - en gang for 26 år siden - skulle på forretningsreise, spurte han om hun kunne tenke seg å jobbe frivillig i bibelbutikken mens han var borte.

– Jeg var fryktelig nervøs, og håpet at ingen kunder skulle komme inn i bokhandelen de neste ti dagene. Men da de første kom, erfarte jeg at det var viktig og riktig for meg å snakke med dem om Jesus, sier Daisy.

Etter å ha arbeidet frivillig i tre år, ga Bibelselskapet henne fast ansettelse.

– Jeg er ikke redd for å snakke med menneskene som kommer hit om tro, og jeg opp-

lever det som naturlig å diskutere kristendommen med folk som kommer for å handle, sier hun.

Møtte den kommende svigerdatteren

– Jeg kjenner mange folk som har blitt frelst etter et møte her i bokhandelen.

For 15 år siden kom det en kvinne inn i butikken og ønsket å kjøpe en bibel med Det nye testamentet.

– Vi begynte å snakke. Hun hadde mange spørsmål om hvem Jesus er og hvordan hun kunne bli kjent med ham. Vi snakket i tre timer. Så kjøpte hun Bibelen og reiste hjem, minnes Daisy.

Et par måneder senere dro denne kvinnen til kirken og ble en kristen.

– En stund senere introduserte sønnen min meg for kjæresten sin. Hun het **Suzie** - og det var den samme kvinnen som hadde kjøpt Bibelen!

– Vi husket hverandre, og det var en velsignelse for meg å vite at jeg hadde vært med på å lede henne til Herren. Nå har de vært gift i over 10 år, forteller Daisy.

Smykker blir bibler

Lederen for bibelbutikken, Andy, er utdannet gullsmed. Da Bibelselskapet trengte inntekter for å distribuere bibler, fikk han en idé om å selge smykker i butikken, og la overskuddet gå til bibelarbeidet.

– Smykkene er populære og selger godt, forteller Daisy.

Inntekten fra salget av ett smykke er med på å finansiere hele fire nytestamenter.

– Å jobbe i denne butikken handler ikke bare om å selge varer, eller bøker, som i en hvilken som helst annen bokhandel, for vi selger tekster som er med på å forandre liv, sier hun. ●

En julegave med mening!

Velsignessmykke i sølv med den aronittiske velsignelsen på hebraisk:

*Herren velsigne deg og bevare deg!
Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig!
Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred!*

(4 Mos 6,24-26)

Smykket er produsert av Andy Ball ved bibelbutikken i Tel Aviv. Overskuddet av salget går til bibelarbeidet i Israel.

Kr 437,-

Kjøpes i Bibelselskapets nettbutikk:
www.bibel.no/smykke
eller ordre@bibel.no

Bibelgaven

Bibelselskapets misjonsarbeid

Fredsarbeidet starter i familien

Bibelvenner i Norge er med å støtte Magdalena-prosjektet som drives av Det arabisk-israelske bibelselskapet. Dette er et program som gjennomføres i samarbeid med kirkene og har som formål å styrke familiene.

– Vi tar utgangspunkt i det som er samfunnets minste byggestein, enkeltindividet og familien, og aller først begynner vi med kvinnene. Deretter trekker vi mennene og hele familien med, forklarer Dina Katanacho. Økende skilsmissetall og oppløsning av familiene er også et problem i Israel.

– Vi ønsker at Guds ord kan gjøre en endring i familiene. Hvis vi har sunne familier, har vi sunne kirker og dermed sunne samfunn, sier hun. Siden 2013 har prosjektet spredd seg til menigheter over hele Galilea.

Samfunnets minste byggestein: Dina Katanacho (bildet) og hennes medarbeidere i Det arabisk-israelske bibelselskapet driver et omfattende familiearbeid.

Brobyggerne i Nasaret

– Å elske dem som elsker oss er menneskelig, å hate dem som elsker oss, er ondskap, men å elske våre fiender - det er guddommelig.

Slik reflekterer **Dina Katanacho** over påbudet Jesus ga oss i Bergprekenen. Hun er generalsekretær i Det arabisk-israelske bibelselskap, som primært arbeider i Galilea, områdene nord i Israel, der den arabiske befolkningen er størst.

Helt siden etableringen i 2008 har Dina og hennes medarbeidere ved kontoret i Nasaret hatt en målsetning om å være fredsskapere, og de har forstått at fred springer ut av det enkelte menneske og den enkelte familie.

– Familiene står i sentrum for vårt arbeid. For fred er ikke bare en politisk øvelse. Vi arbeider på samfunnsnivå og vi arbeider sammen med kirkene. Å begynne fredsarbeidet i familien, gjør at vi bygger freden nedenfra, sier hun.

Trippel minoritet

De arabiske kristne med israelsk statsborgerskap utgjør det Dina kaller en «trippel minoritet». Om lag 21 prosent av Israels befolkning er arabere, og blant dem er de kristne kun et lite mindretall.

– I et samfunn som består av en muslimsk og jødisk majoritetsbefolkning, er vi lys og salt. Vi lever i to kulturer. De fleste av oss snakker arabisk og hebraisk flytende. Vi forstår begge kulturrene og vi har dermed en unik posisjon til bygge broer, sier Dina.

I Israel har mange mistet troen på politiske løsninger. De ser at det ikke blir noen endring, og at situasjonen faktisk har blitt verre.

– Derfor setter vi søkelys på Bibelens budskap. Vi har et evangelium fylt av håp, fred, kjærlighet og tilgivelse. Selv om vi er en minoritet, er vi langt fra ubetydelige, sier hun.

Drept på grunn av en parkeringsbot

I september i fjor ble en kristen arabisk gutt, Jonathan, drept og stukket ned på grunn av en parkeringsbot.

– Slike episoder viser graden av spenning vi lever under. Denne hendelsen rystet hele samfunnet. Vi spurte oss derfor om hva vi kunne gjøre for å være lys og salt i en slik hverdag, forteller Dina.

Hun oppsøkte skolen der Jonathan hadde gått og presenterte Bibelselskapets undervisningsopplegg mot vold og mobbing. Det la grunnlaget for et omfattende samarbeid.

– Programmet strekker seg over et helt år, med flere workshops, der både barn, foreldre og lærere er involvert, forteller Dina.

Virkingen viste seg å være enorm.

– Elevene opprettet støttegrupper mot mobbing, og de laget regler for hvordan man skal respektere hverandre i klassen, forteller Dina.

Nå har skoleledelsen bedt Bibelselskapet om å utvide dette arbeidet til flere klasser, og også begynne programmet allerede i grunnskolen.

Samarbeid med kirkene

Den kristne befolkningen i Galilea er fordelt på flere kirkesamfunn, der de største er den katolske og gresk-ortodokse kirke.

– Vi har utgitt bibler til begge disse kirkesamfunnene, og vi samarbeider også med de anglikanske og evangeliske menighetene. Kirkene blir oppmerksomme på hva vi kan tilby dem, de følger med interesse prosjektene våre og støtter oss, forteller Dina.

I et samfunn som er preget av så mye splittelse bidrar Bibelselskapet til samarbeid og kristen enhet. Det gir Guds ord større kraft.

– Dette er Det hellige land, men Israel lider under splittelse, blodsutgytelse og hat, og det er ikke hellig. Mitt ønske er at vi skal se på vår neste som en Guds gave, uavhengig av nasjon eller religion, at vår nabo ikke er en fiende, men at vår felles fiende egentlig er synden, sier Dina.

– Hva er din drøm for fremtiden?

– Jeg vil se Jesus herliggjort her i hans egen by, at Kristus skal komme tilbake og skape fred. Jeg vil se hans store smil, stråler Dina. ●

Fredsbibel for barn

Bibelselskapene i Israel samarbeider også om en «Fredsbibel» for barn. Den er oversatt både til arabisk og hebraisk og inneholder 15 historier fra Bibelen som på ulike måter løfter fram Guds fredsbudskap.

– Fred er altomfattende, den begynner hos enkeltindividet og familien, tas med ut i gatene, forkynnes i de kristne menighetene, og bringes videre til hele samfunnet, sier Dina Katanacho.

«En del spør: Hva er håpet for Midtøsten? Mitt spørsmål er: Hvilket håp er det for Midtøsten uten Den kristne kirken?»

Dina Katanacho

«Det vil bli spennende å se hvordan den nye oversettelsen tas i bruk, av både yngre og eldre. Det kan også være interessant å se om den blir lest forskjellig på de ulike sidene av landegrensene. Den gamle bibelen kan jo leses parallelt med den nye, så det betyr ikke at den går ut av bruk. Jeg håper for egen del at det fører til samtale mellom mennesker om språk, kristendom og tro over generasjonsgrensene.»

Lovisa Mienna Sjøberg

Leder i Samisk kirkeråd, Sara Ellen Anne N. Eira får overrakt den nye nordsamiske bibeloversettelsen, Biibbal 2019, av Bibelselskapets generalsekretær, Paul Erik Wirgenes.

Bibelfest i Sápmi

Med en fargerik festgudstjeneste i en fullsatt Kautokeino kirke ble den nye bibeloversettelsen til nordsamisk overlevert til menighetene i Sápmi av Bibelselskapene i Norge, Sverige og Finland.

– **Det har gått altfor lang tid** der man ikke har hatt Bibelen på et samisk språk som folk flest kunne forstå. Nå kan vi endelig glede oss over at Guds ord er kommet i ny språkdrakt, sa biskop **Olav Øygard** under gudstjenesten. Og han sa det selvfølgelig på samisk.

Forut for lanseringen ble det avholdt et omfattende bibel- og oversettelsesseminar ved Samisk Høgskole i Kautokeino, der de fleste sidene av oversettelsesarbeidet ble kommentert.

– For meg har det vært viktig å løfte fram mottakerne og brukerne av den nye oversettelsen, sier **Lovisa Minnea Sjøberg** som er førsteamanuensis ved høgskolen. Hun er i tillegg søndagsskolelærer og bibelbruker, og har vært koordinator for lanseringen.

Derfor var barn og ungdom tydelig representert i det ellers så akademiske seminaret. Med sang og tekstlesning fra den nye oversettelsen ble Biibbal 2019 åpnet for dem som skal bruke den i tiårene som kommer.

Kautokeino-opprøret og Lars Hætta

Den forrige oversettelsen til nordsamisk kom i 1895 og var et resultat av arbeidet til **Lars Jacobsen Hætta**, som deltok i Kautokeino-opprøret.

– Opprøret hadde røtter i både religiøse, kulturelle og administrative sider ved det samiske samfunnet. Fortsatt rives folket

mellom stolthet over Hættas innsats som bibeloversetter og motforestillinger mot det som skjedde under opprøret. Men nå er det tid for å fremheve hans store innsats for den nordsamiske Bibelen, forteller **Hans-Olav Mørk**, leder av seksjon for bibeloversettelse i Det Norske Bibelselskap.

Etter festgudstjenesten i Kautokeino kirke la **Tuomas Magga** og **Anne Berit Bals Baal** ned krans på Hættas grav. Begge har hatt del i den språklige ledelsen av oversettelsesarbeidet.

Oversettelsesprinsipper

Seminarprogrammet avslørte de fleste sider av et så omfattende språkarbeid som oversettelse av Bibelen er. Som hellig tekst må det tas særlige hensyn ved et slikt arbeid.

– En konkordant oversettelse vil si at teksten ligger så nært grunnspråkene gresk og hebraisk som mulig og nesten følger de gamle tekstene ord for ord. En idiomatisk oversettelse vil i større grad gjengi meningsinnholdet i de bibelske tekstene, forklarer Mørk.

Samisk tilhører den finsk-ugriske språkgruppen, og grammatisk står språket enda fjernere fra de bibelske grunnspråkene enn norsk.

– Derfor har det ofte vært nødvendig å bruke en mer idiomatisk tilnæringsmåte i denne oversettelsen enn i den norske, sier han.

Rettskriving

Et annet dilemma har vært spenningene innad i det samiske språkmiljøet. Det handler om dialektforskjeller, men også om forskjeller mellom rettskrivingsformene på norsk, svensk og finsk side av grensen.

– Som minoritetsspråk har den samiske rettskrivingen blitt påvirket av majoritetsspråkene. Derfor har det vært krevende å finne en språkform som kan passe i alle tre områder, sier Mørk.

I seminaret på Samisk Høgskole foreleste den lingvistiske hovedkonsulenten, Tuomas Magga, om hvordan den nye oversettelsen har hatt en målsetning om å være «de tre rikers» bibel, at oversettelsen skal virke samlende for det nordsamiske språket.

Inga Elen Margreta N. Gaup

Ærbødighet for Bibelen

Inga Elen Margreta N. Gaup er den første som finner fram til bordet på Samisk Høgskole der de nye biblene selges, og hun ble dermed blant de første til å bla i den endelige, og trykte, utgaven av Biibbal 2019.

– Jeg håper og ber om at denne oversettelsen kan gjøre Bibelen mer tilgjengelig blant den yngre generasjonen, sier hun.

NY VERBUMBOK

Års- bibelen

- Bibelen på ett år

Endelig
ettårsbibel
med 2011-
oversettelsen!

I Årsbibelen får du en variasjon av tekster og en plan som gjør det lettere å komme gjennom hele Bibelen - på ett år.

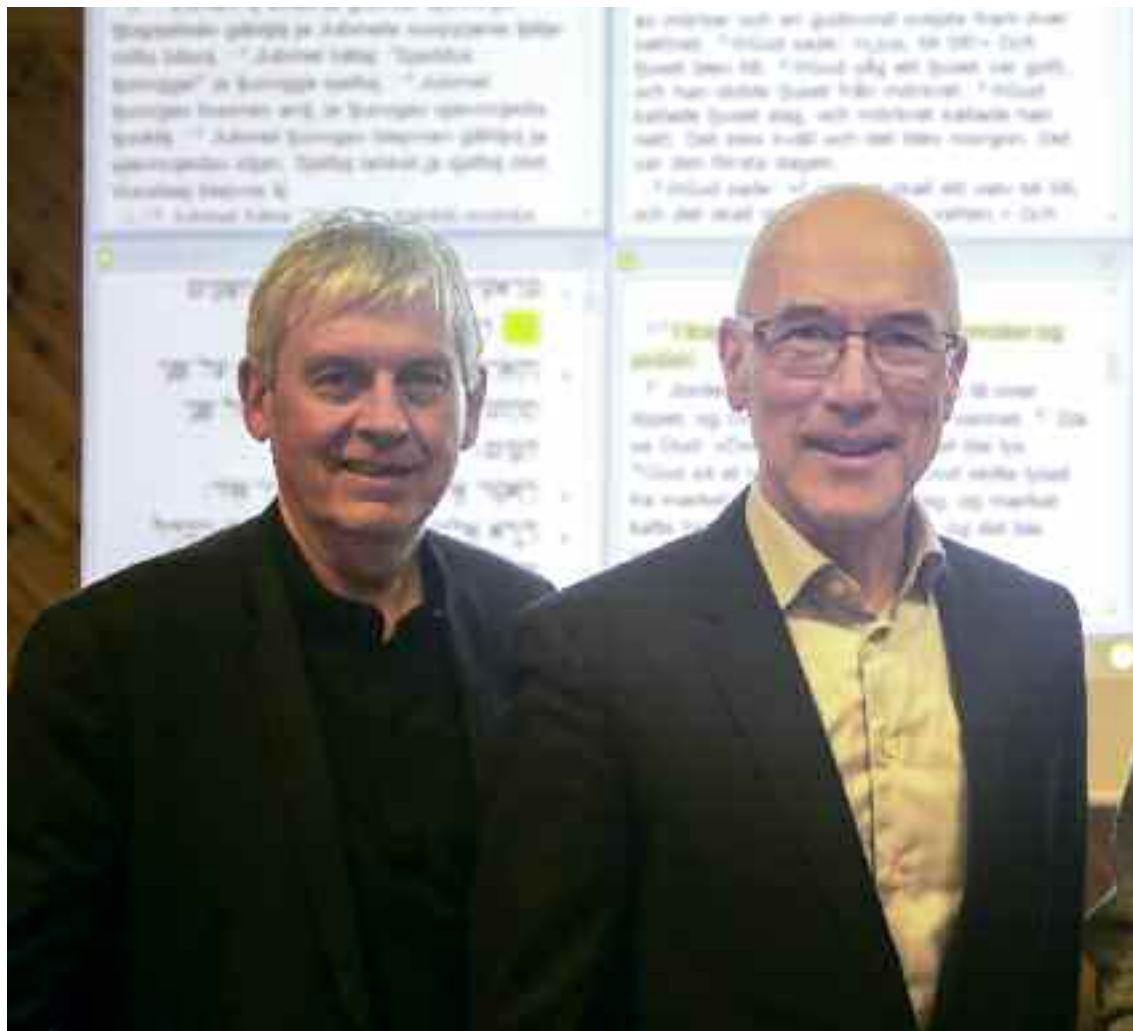
Ettårsbibelen kan leses fra hvilken som helst dato i året, selv om den starter med Bibelens første bok i januar. Det er også mulig å lese den i ditt eget tempo, uavhengig av datoer.

Hver dag får du fire tekster fra Bibelens 66 bøker: en lengre tekst fra Det gamle testamentet en litt kortere tekst fra Det nye testamentet noen vers fra Salmenes bok et sitat fra Ordspråkene.

Kr 349,-

 Verbum

www.verbumforlag.no

Sentrale medarbeidere i prosjektet er (f.v.) Rolf Steffensen, prest i lulesamisk område, Hans-Olav Mørk, prosjektleder på norsk side, Kare Tjihkkom, prosjektarbeider

Lulesamisk bibeldiskusjon på Árran

Verdens mest solgte bok oversettes nå til flere samiske språk. I august fikk nordsamene sin nye Biibbal, den ble lansert i Kautokeino. Nå står lulesamene for tur.

Torsdag 12. september holdt Bibelselskapet prøvelesning av nye bibeltekster på Árran lulesamisk språksenter på Drag i Tysfjord kommune.

Tekstene som ble framført og diskutert, var fra Første Mosebok og profeten Jesaja. En engasjert gruppe mennesker i alderen fra 30 til 85 fikk anledning til å si sin mening om

de nye bibeltekstene.

– Tekstene til Det nye testamentet er allerede oversatt og ble publisert i bokform i 2003. De er også tilgjengelig på Bibelselskapets nettside, sier prosjektleder på norsk side, Hans-Olav Mørk.

Språkarbeideren og bibeloversetteren **Kåre Tjihkkom** fra Tysfjord var sentral da Det

nye testamentet ble oversatt. Nå er han også med på det krevende arbeidet med å oversette Det gamle testamentet.

– Oversettelsen er et felles prosjekt mellom bibelselskapene i Norge og Sverige, Sør-Hålogaland og Luleå bispedømmer og samisk kirkeråd i begge land. Samtidig oversettes Bibelen også til sørsamisk og enaresamisk i andre prosjekter, sier Mørk

Frisk meningsutveksling

– Ordene bør ikke skrives på en unødvendig komplisert måte. Slik lød en av de første tilbakemeldingene. Diskusjonen gikk livlig omkring uttrykket «Og Gud så at det var godt», som det heter i skapelsesberetningen fra Første Mosebok kapittel 1. I den nye teksten har uttrykket fått en litt annen valør: «Gud anså det som godt».

– Hva står det på hebraisk? lød spørsmålet fra salen.

– Det står at Gud «så det var godt», svarte bibeloversetteren.

– Da må det stå slik i den nye teksten også! Kåre Tjihkkom noterer flittig. Hvordan kan dette best uttrykkes på lulesamisk?

Et annet viktig spørsmål som ble diskutert, var forholdet mellom «Kanaans språk» og det nye bibelspråket. Kan det språket som brukes i menigheter og forsamlinger for å gi uttrykk for åndelige sannheter, også brukes når Bibelen oversettes? Eller er det nødvendig å finne nye ord og uttrykk for at innholdet i de to tusen år gamle bibelske håndskriftene skal kunne gjenskapes på lulesamisk?

Språknyanser

I prosjektet er det med oversettere fra både Norge og Sverige. Kåre Tjihkkom forteller at samarbeidet fungerer.

– Det kan jo være noen nyanser i språket på de to sidene av grensa, men vi kommer godt overens og blir gjerne enige til slutt. Og vi møtes med jevne mellomrom til seminarer. I oktober skal vi til Kiruna for videre arbeid, forteller Tjihkkom til avisa Nord-Salten.

Han er opptatt av å formidle det samiske språket slik det snakkes i dag, og at sluttresultatet må bli en lulesamisk bibel som også kan være for morgendagens lesere.

– Det kan nok komme til å ta 10 år, sier han. Først når Det gamle testamentet er oversatt vil hele Bibelen foreligge på lulesamisk språk. Og det vil bli for første gang.

Positiv utfordring til oversetterne

– Vi opplever dette som en god tekst, slik lød tilbakemeldingen fra de fleste som var samlet på Árran.

– Men for at det også skal være Guds ord for oss, må vi være sikre på at den lulesamiske teksten gjengir den hebraiske best mulig. Og vi må gjerne kjenne igjen i alle fall noen av de viktige lulesamiske ordene som vi kjenner godt og som betyr så mye for oss.

– Det er notert, og det ser vi som en positiv utfordring! lød svaret fra bibeloversetteren.

Lulesamisk bibel

Ordvalg, setningsbygging og språkstil ble diskutert under prøvesesningen ved det samiske språksenteret på Drag i Tysfjord kommune.

Oversettelsen av Bibelen til lulesamisk er et felles prosjekt mellom bibelselskapene i Norge og Sverige, Sør-Hålogaland og Luleå bispedømmer og samisk kirkeråd i begge land.

«Vi må ikke formulere oss for krokot og vrient»

Kåre Tjihkkom
til Lokalavisa Nord Salten

Foto: Katri Saarela, Det finske bibelselskap

Det hellige land

Bibelselskapet i Israel lever og virker i Bibelens land, i en geografi der bibellesere ikke er fremmede for navn og avstander.

– Bare Gud er hellig, men når vi snakker om at dette landet er hellig, mener vi at det er atskilt for Guds formål. Dette er Det hellige land for mange mennesker - også en del som ikke deler vår tro, men vi vil utfordre alle med det sanne evangelium om Jesus Kristus, sier Victor Kalisher i Det israelske bibelselskap.

Med din gave, og dine bønner, er du med på å gjøre dette mulig.

**Les mer, eller gi en gave online,
på www.bibelgaven.no**

 Bibelgaven